

פרק המוכר פירות

מתניתין:

המוכר חייב באחריותו, כי זה ודאי מקח טעות הוא, שהרי זרעונים אלו נועדו לזריעה, וכיון שהם לא צמחו, הרי זה כמי שקנה יין ונמצא חומץ, (2) שהוא מקח טעות, ולכן חייב המוכר להחזיר לו את כספו.

גמרא

איתמר: המוכר שור לחברו, ונמצא השור שהוא נגחן, שאינו ראוי לחרוש בו.

רב אמר: אם טוען הקונה שקנאו לצורך חרישה, הרי זה מקח טעות.

ושמואל אמר: יכול המוכר לומר לו ללוקח: לשחיטה מכרתיו לך, ואין כאן מקח טעות.

ודנה הגמרא, מדוע נחלקו בדבר רב ושמואל:

וליחזי, נבדוק ונווכח מי הוא הקונה, **אי**

צב-א

המוכר פירות העומדים לזריעה או לאכילה, **לחברו**, וסתמו ולא פירשו המוכר או הקונה בדבריהם אם נעשה הקנין לצורך זריעה או לצורך אכילה, **וזרען** הלוקח, **ולא צמחו**, מפני שהזרעים היו מקולקלים, (1) **ואפילו** מכר לו **זרע פשתן**, ורוב זרעוני הפשתן הנמכרים בעולם מיועדים לזריעה, מכל מקום, **אינו חייב** המוכר **באחריותו** אם לא צמחו, ואין כאן מקח טעות, והמוכר אינו צריך להחזיר לקונה את כספו. כי היות ויש אנשים הקונים את זרע הפשתן לצורך אכילה, יכול המוכר לטעון ללוקח: אני מכרתי לך אותם לאכילה, והרי הם ראויים לכך! ובדיני ממונות אין הולכים אחר הרוב.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם מכר לו בסתם **זרעוני גנה**, כגון זרעוני כרוב, **שאינו נאכלין כלל**, וזרען הלוקח ולא צמחו, אזי

בהם את התנור.

ופטור מלשלם לו אפילו את שוים כעצים להסקה, שהרי לא נהנה בהם כלל, וגם אין לו דין של שולח יד בפקדון חבירו שחייב עליו [שהרי לא נתכוון לגזולם]. רשב"ם.

וכתב הנמוקי יוסף, שהמוכר אינו יכול לומר לו לא אחזיר לך מעותיך עד שתחזיר לי את הזרעים, כי היות ועל דעת זריעה מכרן לו ולא פשע הלוקח כלום, ולבסוף הוי מקח טעות, אין הלוקח חייב לשלם לו כלום.

וכן בכל מקח שבעולם, שהלוקח עשה בחפץ את יעדו, כגון בד וחתכו או בהמה ששחטה,

1. כתב הרי"ף: והני מילי דלא צמחו מחמת עצמן. אבל אם מחמת דבר אחר כגון שלקו בברד או בכיוצא בו אינו חייב באחריותו.

והרא"ש כתב, שמדברי הרי"ף משמע שכל היכא שאין הליקוי ידוע שהוא מחמת דבר אחר, תלינן בגריעותא דזרעים, לפי שידוע שכל הזרעים הטובים צומחים. וראה פלפולא חריפתא.

2. וכל שכן הוא, ששם יש אנשים שרוצים יין ויש שרוצים חומץ, אבל כאן, שאינם ראויים לא לאכילה ולא לזריעה, אין להם תקוה אלא להסיק